
Viktig bok om noen konsekvenser av helsereformene

BOKOVERSIKT

For alle som er opptatt av utviklingen i sykehus, sykehjem og hjemmesykepleie, er dette en viktig bok. En gruppe sosialantropologer fra Høgskolen i Bø i Telemark med professor Halvard Vike i spissen har gjort feltstudier på disse arbeidsplassene, og summerer opp resultatene i en klar melding: Sykepleierne får altfor dårlige forhold til å utøve sitt fag i et helsevesen som stadig mer blir styrt etter maktens logikk.

Grovt sett er hovedfunnene deres for det første at både ledelsen og legene viser forståelse for de pågående reformene, som fremfor alt sikter mot budsjettkontroll. Lederne er fornøyde fordi de får bedre styringsverktøy til å passe på økonomien. Frustrerte politikere kan i mindre grad gripe inn i deres ansvarsområde. Legene viser blandede reaksjoner, men forstår stykkprissystemet. De leverer mye av den varen som DRG (diagnoserelaterte grupper) honorerer, og har ifølge forfatterne fått bedre avlønning. Ved det studerte sykehuset økte produksjonen med 20 % på vel to år, og det synes spesielt å være disse to gruppene som gikk inn for det.

For det annet er sykepleiere med omsorgsoppgaver taperne. De har fått flere pasienter uten å få større innflytelse. Dette sliter hardt på yrkesmoralen deres; å dekke pasientenes behov for en helhetlig pleie. De springer mer enn før, men får likevel stadig mer dårlig samvittighet, både i sykehus, sykehjem og hjemmesykepleie.

Hjelpepleierne og radiografene springer også mer enn før, og særlig hjelpepleierne klager over at ingen ser det. Forfatterne finner at disse to gruppene i hovedsak ikke føler samme ansvar for en total pleie som sykepleierne, de distanserer seg lettere fra kvalitetsnivået på omsorgen og får mindre dårlig samvittighet. Men forskerne finner også slående paralleller til sykepleiernes reaksjoner på reformene.

Boken forsvarer sin plass som en del av Maktutredningen. Disse prosessene i helsevesenet er omfattende og klare eksempler på tendensen til å skille makt og ansvar. Konsekvensene i pleiesektoren er dramatiske, ifølge forfatterne. De tror ikke at den nåværende situasjonen kan fortsette. Enten må pleiepersonalet få

mer innflytelse på driften, eller må sykepleiernes yrkesmoral legges vesentlig om. Denne vel gjennomførte og beskrevne undersøkelsen tar opp et svært viktig tema som burde interessere mange i helsetjenesten.

Björgulf Claussen

Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin

Universitetet i Oslo

Publisert: 10. august 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. mars 2026.